



Айзък Азимов

Статуя за татко

За първи път? Наистина? Но, разбира се, че сте чували за него. Да, сигурен съм, че е така.

Ако наистина се интересувате от откритието, повярвайте ми, аз ще се радвам да ви разкажа. Това е история, която винаги съм обичал да разказвам, но малко хора ми дават този шанс. Дори бях посъветван да не говоря много за това. То има връзка с легендите, появили се за моя баща.

Все пак аз мисля, че истината е ценна. Има поука в нея. Един човек може да прекара целия си живот в отдаване на своята енергия единствено на задоволяването на собственото си любопитство и изведнъж, съвсем случайно, без да е имал предвид нещо такова, да се окаже благодетел на човечеството.

Татко беше само физик-теоретик, посветил се на изследвания върху пътуването във времето. Аз не съм сигурен, че той някога се е замислял върху това, какво би означавало пътуването във времето за хомо сапиенс. Той просто се интересуваше от математическите съотношения, които управляват вселената.

Гладен? Още по-добре. Струва ми се, че ще отнеме половин час. Ще бъде приготвено както трябва за такъв отговорен служител като вас. Това е въпрос на чест.

Искам да започна с това, че татко беше беден така, както само един университетски професор можеше да бъде. Накрая, все пак, той стана богат. Последните години преди неговата смърт той беше приказно богат, а колкото за мен и моите деца и внуци, е, и сам се досещате.

Те също така му издигнаха статуи. Най-старата е на хълма, точно там, където е било направено откритието. Можете да я видите през прозореца. Да. Можете ли да я опишете? Е, застанали сме под лош ъгъл. Няма значение.

По времето, когато татко започна своите изследвания върху пътуването във времето, тези идеи бяха изоставени от всички физици като безсмислени. Те бяха започнали сензационно, когато бяха създадени тунелите във времето.

Всъщност тези тунели не бяха кой знае какво. Те бяха абсолютно нерационални и неконтролируеми. Онова, което се виждаше беше изкривено и трептящо, с диаметър максимум половин метър, и изчезваше много бързо. Опитите да се концентрираш върху миналото са като опита да се концентрираш върху улавянето на перце по време на развилнял се ураган.

Те се опитаха да направят капани в миналото, но това беше също

толкова непостоянно. Понякога това изискваше няколко секунди усилия от десетина яки мъже, които да дърпат капана. Но в повечето случаи не успяваха да го изтеглят докрай. Нищо не беше изтеглено от миналото, докато... Е, ще стигнем и до това.

След петдесет години на никакъв напредък, физиците просто загубиха интерес. Оперативните технически похвати водеха до задънена улица. Ако трябва да бъде честен, не мога да кажа, че ги виня, като си спомня ситуацията. Някои от тях дори се опитаха да докажат, че тунелите всъщност не разкриват миналото, но са били засичани прекалено много живи животни през тунелите – животни, които сега са изчезнали.

Но когато пътуването във времето беше почти забравено, татко се намеси. Той убеди правителството да му отпусне субсидия, за да създаде свой хроно-тунел и се залови енергично за работа.

Тогава аз му помагах. Току-що бях завършил колежа, с дипломна работа по физика.

Нашите общи усилия срещнаха големи трудности през първата една година. Татко имаше проблеми с подновяването на субсидията. Индустрията не проявяваше интерес и университетът реши, че той петни тяхната репутация като продължава изследванията в една изоставена от всички област. Деканът на университета, който се интересуваше само от финансовата страна на изследванията, започна с намеци, че татко трябва да се насочи към по-доходни области за изследване и завърши, изгонвайки го от сградата.

Разбира се, деканът – все още жив и все още броящ доларите, получени след смъртта на татко – предполагам, се е почувствал доста глупаво, когато татко остави на университета един милион долара и изясни в своето завещание, че временно отнема дадените пари поради това, че на декана му липсва далновидност. Но това беше само посмъртно отмъщение. Години преди това...

Не бих искал да ви нареждам, но моля ви, не яжте повече солети. Една супа, изядена бавно, за да предотврати прекалено големия апетит ще свърши същата работа.

Както и да е, справихме се някак. Татко задържа апаратурата, която бяхме купили с отпуснатите пари, изнесе я от университета и я постави ей там горе.

Тези първи години, когато бяхме сами, бяха тежки и аз продължавах да го карам да се откаже. Но той не се отказа. Беше упорит и винаги успяваше да намери отнякъде хиляда долара, когато се нуждаехме от тях.

Животът си течеше и той не позволяваше на нищо да попречи на изследванията му. Мама почина. Татко скърбеше, но се върна към работата си. Аз се ожених, роди ми се син, след това дъщеря, не можех винаги да го подкрепям. Той продължаваше без мен. Счупи си крака и работеше с гипса, който му пречеше, няколко месеца.

Така че цялата заслуга приписвам на него. Аз помагах, разбира се. Извършвах консултантската работа и провеждах преговорите с Вашингтон. Но той беше ума и душата на проекта.

Но въпреки всичко това, ние не стигаме доникъде.

Всичките пари, които успяхме да изпросим, можеха със същата полза да бъдат изсипани в един от хронотунелите – не че те биха преминали през него.

Ние никога не успяхме да вкараме капан в тунел. Само един път почти го направихме. Бяхме натикали капана на около пет сантиметра в другото време, когато фокусът се промени. Капанът се счупи и някъде в Мезозоя се появи направено от човека парче желязо, ръждясващо на брега на някоя река.

След това един ден, решителният ден, фокусът се задържа десет дълги минути – нещо, вероятността за което беше по-малко от едно към един трилион. Господи, безумното вълнение, което изживяхме, когато нагласихме камерите. Можехме да видим живи същества, движещи се енергично от другата страна на тунела.

Тогава, отгоре на всичко, хронотунелът ставаше все по-ясен, докато вече можехме да се закълнем, че между нас и миналото няма нищо друго освен въздух. Голямата яснота сигурно се дължеше на дългото задържане на фокуса, но никога не успяхме да докажем това.

Разбира се, ние няхахме никакъв капан под ръка. Но яснотата беше толкова голяма, че нещо падна пред нас, преминавайки от миналото в настоящето. Смаян, воден от съпял инстинкт, аз се протегнах напред и го хванах.

В този момент фокуса се разпадна, но ние не останахме дълго огорчени и обезнадеждени. Ние и двамата наблюдавахме с подозрение това, което държах. Това беше купчина от втвърдена суха кал, отрязана леко там, където е докоснала границите на хронотунела, а в дупката в средата на купчината кал имаше четиринадесет яйца с големината на патешки яйца.

– Яйца на динозавър? – казах аз. – Мислиш ли, че наистина са такива?

– Може би – отговори татко. – Не можем да сме сигурни.

– Освен ако не ги измътим – казах аз с внезапно, почти неконтролируемо вълнение. Аз ги поставих долу, като че ли бяха платинени. Те бяха топли от силното пре-дисторическо слънце.

– Татко, ако ги излюпим, ще имаме същества, които са изчезнали още преди сто милиона години. Това ще бъде първият случай, когато нещо е пренесено директно от мнналото. Ако разгласим това...

Мислех за парите, които можехме да получим, за общественото внимание, за всичко, което би означавало това за татко. Представях си смайването, изписано върху лицето на декана.

Но татко имате друго виждане за нещата.

– Нито дума, синко – каза той с категоричен тон. – Ако това се разчуе, двадесет изследователски екипа ще тръгнат по следите на хронотунелите и ще съкратят аванса, който имам. Не, един път да разреши загадката на тунелите, можеш да разпространяваш информация колкото си искаш. Дотогава ще запазим мълчание. Синко, не гледай така. Ще открия отговора за една година. Сигурен съм в това.

Аз не бях чак толкова убеден, но тези яйца, вярвах в това, представляваха онова доказателство, от което се нуждаехме. Аз издигнах огромна пещ, в която се поддържаше телесна температура. В нея се извършваше циркулация на въздух и влага. Дори монтирах и аларма, която щеше да сигнализира при първите знаци за движение вътре в яйцата.

Те се излюпиха в три часа сутринта деветнадесет дни по-късно, и какви бяха – четиринадесет малки динозавърчета със зеленикави люспи, с драскащи задни крака, с малки пълнички бедра и тънки опашки. Отначало мислех, че са тиранозаври, но бяха прекалено малки за този вид динозавър. Месеците минаваха и аз разбрах, че те няма да станат по-големи от средно голямо куче.

Татко изглеждаше разочарован, но аз се държах, надявайки се, че той ще ми позволи да съобщя за тях на обществеността. Едно умря преди да порасне и едно беше убито при сбиване. Но останалите дванадесет оцеляха – пет мъжки и седем женски. Хранех ги с нарязани моркови, варени яйца и мляко, и много започнах да ги харесвам. Те бяха страшно глупави и все пак мили. И бяха наистина красиви. Техните люспи...

Ох, добре, глупаво е да ги описвам. Публикуваните оригинални снимки са свършили своята работа. Все пак, като се замисля за това, не знам за Марс... Ох, ето пак. Е, добре.

Но мина доста време, преди снимките да впечатлят обществеността, съществата трябваше да се видят на живо. Татко оставаше непреклонен. Измина година, втора, накрая и трета. Нямахме никакъв късмет що

се отнася до хранотунелите. Този, който се бе разрушил не се повтори, а татко все още не се предаваше.

Пет от нашите женски снесоха яйца и скоро аз разполагах с над петдесет от съществата.

– Какво ще правим с тях? – попитах аз.

– Ще ги избием – отговори той.

Е, аз, разбира се, не можех да направя това.

Хенри, готово ли е вече? Добре.

Бяхме изчерпали всичките си пари, когато това се случи. Вече не разполагахме с нищо. Бях опитал навсякъде, но получавах логичен отказ. Аз дори бях доволен, защото ми се струваше, че сега, вече татко ще трябва да се откаже. Но той започна нов експеримент.

Кълна се, че ако това не се беше случило, истината щеше завинаги да ни се изплъзне. Човечеството щеше да бъде лишено от едно от най-големите си открития.

Понякога нещата стават така. Пъркин забелязва пурпурен оттенък в лепкавите си отпечатыци и открива анилиновата боя. Ремзен поставя замърсен пръст на устните си и открива захарина. Гудийър изпуска капка от някаква смес върху печката и открива тайната на вулканизацията.

При нас това беше един малък динозавър, който обикаляше главната изследователска лаборатория. Те бяха станали толкова многобройни, че не бях в състояние да следя всички.

Динозавърът застана точно между две контактни точки, които така се случи, че бяха отворени – точно на мястото, където беше разположена плаката, обезсмъртила това събитие. Напълно съм убеден, че такова събитие няма да се появи отново през следващите хиляда години.

Появи се заслепяваща светкавица, последвана от късо съединение, и хронотунелът, който току-що беше образуван, изчезна в дъжд от искри.

Дори в онзи момент, наистина, ние не знаехме какво точно имахме. Всичко, което знаехме, бе, че съществото е причинило късо съединение и може би е унищожило оборудване на стойност двеста хиляди долара, и че сме напълно съсипани финансово. Всичко, което имахме, беше един напълно изпечен динозавър. И ние самите бяхме леко изгорени, но динозавърът беше поел цялата сила на енергийното поле. Можехме да го подушим. Въздухът беше пропит с неговия аромат. Татко и аз се спогледахме учудено. Повдигнах го внимателно с щипците. Той беше черен и овъглен отвън, но изгорелите люспи се изронваха при докосване, махайки и кожата. Под овъглената повърхност имаше бяло месо,

приличащо на пилешко.

Не можах да се съдържа да не го опитам и то наистина приличаше на пилешко месо така, както Юпитер прилича на астероид.

Ако искате ми вярвайте, но при положение, че научната ни работа бе напълно унищожена, ние ядохме лакомо динозавър и бяхме на седмото небе. Най-накрая аз казах:

– Татко, ще трябва да ги отглеждаме за хранителни цели.

Татко трябваше да се съгласи. Бяхме напълно разорени.

Аз получих заем от банката като поканих президента ѝ и го нагостих с динозавър.

Това винаги действаше. Всеки, който е опитал някога това, което сега наричаме динопиле, не може да се задоволи с обикновена храна. Ястие без динопиле е ястие, което поемаме с усилие, за да не умрем от глад. Истинска храна е само динопилето.

Нашето семейство все още притежава единственото стадо динонилета и ние сме единствените снабдители на световна верига от ресторанти – първата и най-старата – която доста се разрасна напоследък.

Горкият татко! Той никога не беше щастлив освен в онези моменти, когато ядеше динопиле. Той продължи да работи върху хронотунелите, което правеха и други двадесет изследователски екипа, които, както беше предположил, напреднаха бързо. До днес нищо не се бе появило от тези тунели. Нищо освен динопилето.

А, Пиер, благодаря ти. Превъзходна работа! Сега, господине, ако ми разрешите да го нарежа. Без сол и само малко сос. Точно така... А, точно такава изражение виждам винаги на лицето на човек, който за пръв път опитва от този деликатес.

Благодарното човечество даде петдесет хиляди долара, за да постави статуята му на хълма, но дори и това не успя да направи татко щастлив.

Единственото, което той виждаше, беше надписът:

„Мъжът, който даде динопилето на света.“

До деня на неговата смърт той искаше само едно нещо – да открие тайната на пътуването във времето. Въпреки че беше благодетел на човечеството, той умря без да е задоволил собственото си любопитство.

КРАЙ

© 1958 Айзък Азимов

Isaac Asimov  
A Statue For Father, 1958

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1143>]